

**TEISĖS AKTŲ PROJEKTŲ NUOSTATŲ, RIBOJANČIŲ GALIMYBĘ UŽSIIMTI  
REGLAMENTUOJAMA PROFESIJA AR JA VERSTIS, PROPORCINGUMO  
VERTINIMO TVARKOS APRAŠAS**

**I SKYRIUS  
BENDROSIOS NUOSTATOS**

1. Teisės aktų projektų nuostatų, ribojančių galimybę užsiimti reglamentuojama profesija ar ja verstis, proporcingumo vertinimo tvarkos aprašas (toliau – Tvarkos aprašas) nustato norminių teisės aktų projektų nuostatų, ribojančių galimybę užsiimti reglamentuojama profesija ar ja verstis (toliau – užsiimti reglamentuojama profesija) (toliau – Nuostatos), proporcingumo vertinimo atlikimo tvarką, proporcingumo vertinimo kriterijus ir reikalavimus Nuostatoms.

2. Nuostatų proporcingumo vertinimas atliekamas vadovaujantis proporcingumo principu, kaip jis apibrėžtas Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnio 2 dalies 2 punkte.

3. Tvarkos apraše vartojamos sąvokos:

3.1. **Priskirtos veiklos rūšys** – profesinė veikla ar profesinės veiklos rūšių grupei priskiriama veikla, kurią vykdyti pagal įstatymų ar kitų teisės aktų nuostatas tiesiogiai ar netiesiogiai gali tik asmenys, užsiimantys reglamentuojama profesija ir turintys reikiamą profesinę kvalifikaciją, įskaitant atvejus, kai veikla sutampa su kitų reglamentuojamų profesijų veikla. Veiklos rūšių priskyrimas yra profesijos reglamentavimo forma.

3.2. **Saugomas profesinis vardas** – profesinis vardas, kuriuo norint naudotis profesinėje veikloje ar profesinės veiklos rūšių grupės veikloje pagal įstatymų ar kitų teisės aktų nuostatas tiesiogiai ar netiesiogiai reikalaujama turėti profesinę kvalifikaciją, o naudojantis juo netinkamai taikomos sankcijos. Reikalavimas turėti saugomą profesinį vardą yra profesijos reglamentavimo forma.

3.3. Kitos šiame tvarkos apraše vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos reglamentuojamų profesinių kvalifikacijų pripažinimo įstatyme (toliau – Įstatymas), Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatyme, Lietuvos Respublikos paslaugų įstatyme ir Teisėkūros pagrindų įstatyme.

**II SKYRIUS  
NUOSTATŲ PROPORCINGUMO VERTINIMO KRITERIJAI**

4. Teisės akto projekto rengėjas užtikrina, kad Nuostatos:

4.1. būtų objektyviai pagrįstos svarbiomis bendrojo intereso priežastimis, tokiomis kaip viešojo politika, viešasis saugumas, visuomenės sveikata, socialinės apsaugos sistemos finansinės pusiausvyros išsaugojimas, vartotojų, paslaugų gavėjų ir darbuotojų apsauga, tinkamo teisingumo vykdymo užtikrinimas, prekybos sandorių sąžiningumo užtikrinimas, kova su nusikalstamumu ir sukčiavimu, mokesčių slėpimo ir vengimo prevencija bei fiskalinės priežiūros veiksmingumo užtikrinimas, transporto sauga, aplinkos ir miesto aplinkos apsauga, gyvūnų sveikata, intelektinė nuosavybė, nacionalinio istorinio ir meninio paveldo apsauga ir išsaugojimas, socialinės politikos ir kultūros politikos tikslai ir kitomis svarbiomis bendrojo intereso priežastimis;

4.2. nebūtų grindžiamos išskirtinai ekonominėmis ar administracinėmis priežastimis;

4.3. nebūtų nei tiesiogiai, nei netiesiogiai diskriminacinės dėl pilietybės ar gyvenamosios vietos;

4.4. atitiktų proporcingumo principą.

5. Teisės akto projekto rengėjas, vertindamas Nuostatų atitiktį proporcingumo principui, įvertina šiuos kriterijus:

5.1. profesine veikla keliamą riziką asmenims, gaunantiems paslaugas, vartotojams, kitiems asmenims, užsiimantiems reglamentuojama profesija, ar trečiosiomis šalims ir ar ši rizika nuostatomis šalinama kaip panašiose veiklos srityse;

5.2. kituose teisės aktuose nustatytus reikalavimus, susijusius su svarbių bendrojo intereso priežasčių apsauga, ir jų pakankumą iškeltam tikslui pasiekti;

5.3. Nuostatos atitiktį siekiamam tikslui ir sistemiškumo principui, kaip jis apibrėžtas Teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnio 2 dalies 7 punkte;

5.4. poveikį laisvam asmenų ir paslaugų judėjimui Europos Sąjungoje, vartotojų pasirinkimo galimybėms ir teikiamų paslaugų kokybei;

5.5. mažiau ribojančių priemonių, nei priskirtos veiklos rūšys, taikymo galimybes, kai siekiama tik apsaugoti vartotojų teises, jei keliamą riziką apsiriboja tik asmens, užsiimančio reglamentuojama profesija, ir vartotojo santykiais ir neturi neigiamo poveikio trečiosioms šalims;

5.6. Nuostatos teigiamą ar neigiamą poveikį, būtinumą ir atitiktį siekiamam tikslui, kai ji taikoma su kitais reikalavimais, jau ribojančiais galimybes užsiimti reglamentuojama profesija, tokiais kaip:

5.6.1. priskirtos veiklos rūšys, saugomas profesinis vardas ar kiti reikalavimai, nustatyti reglamentuojamai profesijai;

5.6.2. pareiga vykdyti tęstinį profesinį tobulinimąsi;

5.6.3. atitinkamos profesinės veiklos vykdymo, etikos ar priežiūros taisyklės;

5.6.4. privaloma narystė ar registracija profesinėje organizacijoje ar institucijoje, kai reikalaujama turėti tam tikrą profesinę kvalifikaciją;

5.6.5. kiekybiniai apribojimai, susiję su leidimų užsiimti reglamentuojama profesija skaičiumi, nustatomu mažiausiu ar didžiausiu darbuotojų, vadovų ar konkrečias profesines kvalifikacijas turinčių asmenų skaičiumi;

5.6.6. teisės aktuose nustatytos sąlygos dėl juridinio asmens teisinės formos, valdymo, privalomo įmonės akcijų įsigijimo, jų skaičiaus ar balsavimo teisės, kai jos susijusios su leidimu užsiimti reglamentuojama profesija;

5.6.7. teritoriniai apribojimai, jei valstybės administraciniuose vienetuose nustatomas skirtingas užsiėmimo reglamentuojama profesija teisinis reguliavimas;

5.6.8. ribojamos galimybės užsiimti reglamentuojama profesija, kai ja norima užsiimti kartu su kitais asmenimis sudarius sutartį;

5.6.9. draudimas ar kitos asmeninės ar kolektyvinės apsaugos priemonės, susijusios su profesine atsakomybe;

5.6.10. kalbos žinių, būtinų užsiimti reglamentuojama profesija, lygis;

5.6.11. teisės aktuose nustatyti mažiausi ir (arba) didžiausi įkainiai, taikomi paslaugų gavėjui;

5.6.12. reikalavimai dėl reklamos turinio ar viešinimo būdo, susiję su reglamentuojama profesija;

5.7. profesinės veiklos ar jai priskirtų veiklos rūšių apimtį ir reikalaujamą profesinę kvalifikaciją;

5.8. atliekamų užduočių sudėtingumą ir reikalavimą, kad jų vykdytojai turėtų atitinkamą profesinę kvalifikaciją, profesinio rengimo ar patirties lygį, pobūdį ar trukmę;

5.9. galimybę įgyti profesinę kvalifikaciją alternatyviais būdais;

5.10. atitinkamai profesijai priskirtų veiklos rūšių galimą sutapimą su kitų profesijų veikla;

5.11. autonomiškumo lygį, kai reglamentuojama profesija galima užsiimti tik esant kitų kvalifikuotų asmenų priežiūrai ar atsakomybei, atsižvelgiant į teisės aktuose tai profesijai nustatytas priežiūros taisykles;

5.12. mokslo ir technologinę plėtrą, kuri gali sumažinti arba padidinti asmenų, užsiimančių reglamentuojama profesija, ir vartotojų turimos informacijos asimetriją.

6. Kai Nuostatos susijusios su sveikatos priežiūros sektoriaus profesijų reglamentavimu ir (arba) turi poveikį paciento saugumui, vertinant proporcingumą atsižvelgiama į tikslą užtikrinti sveikatos apsaugą.

7. Teisės akto projekto rengėjas įvertina atitiktį Nuostatų, susijusių su laikinai ar kartais teikiamomis paslaugomis pagal Įstatymo II dalį, proporcingumo principui, įskaitant:

7.1. automatinę laikinąją registraciją arba asocijuotą (*pro forma*) narystę profesinėje organizacijoje ar institucijoje, nurodytą Įstatymo 8 straipsnio 1 punkte;

7.2. išankstinę deklaraciją, dokumentus ar kitus reikalavimus, nurodytus Įstatymo 9 straipsnyje;

7.3. reikalavimą paslaugų teikėjui sumokėti mokestį arba atlyginti bet kokias išlaidas, susijusias su profesinės kvalifikacijos pripažinimu ar galimybe užsiimti reglamentuojama profesija.

8. Tvarkos aprašo 7 punktas netaikomas Nuostatoms, kuriomis įgyvendinamos Europos Sąjungos teisės nustatytos darbo sąlygos.

### **III SKYRIUS**

#### **NUOSTATŲ PROPORCINGUMO VERTINIMO TVARKA**

9. Nuostatų proporcingumo vertinimą atlieka teisės akto projekto rengėjas. Jis įvertina kiekvieną Nuostatą pagal jos pobūdį, turinį ir galimą poveikį.

10. Teisės akto projekto rengėjas, atlikęs Nuostatų proporcingumo vertinimą, parengia Nuostatų proporcingumo vertinimo išvadą (toliau – vertinimo išvadą). Vertinimo išvadoje turi būti pateikti duomenys apie kiekvienos Nuostatos atitiktį kriterijams, nurodytiems Tvarkos aprašo 5 punkte. Kiekviena Nuostata vertinama atskirai, ji išsamiai pagrindžiama kokybiniais ir, jei taikoma, kiekybiniais rodikliais. Vertinimo išvadoje turi būti nurodomi ir Tvarkos aprašo 5 punkte nurodyti kriterijai, nesusiję su vertinama Nuostata, – įrašoma „kriterijus netaikomas“.

11. Teisės akto projekto rengėjas vertinimo išvadą kartu su teisės akto projektu pateikia profesinių kvalifikacijų pripažinimo koordinatoriui, kuris užtikrina Nuostatų proporcingumo vertinimo objektyvumą ir nepriklausomumą.

12. Profesinių kvalifikacijų pripažinimo koordinatorius ne vėliau kaip per 10 darbo dienų (jeigu dėl nenumatytų aplinkybių teisės aktas turi būti priimtas nedelsiant ir esant teisės akto projekto rengėjo motyvuotam prašymui įvertinti vertinimo išvadą skubos tvarka, – ne vėliau kaip per 5 darbo dienas) nuo vertinimo išvados gavimo dienos pateikia teisės akto projekto rengėjui išvadą dėl proporcingumo vertinimo (toliau – išvadą), kurioje:

12.1. nurodo, kad dėl Nuostatų proporcingumo vertinimo trūkumų nenustatyta;

12.2. arba, nustatęs Nuostatų proporcingumo vertinimo trūkumų, nurodo juos ir pateikia pastabų, pasiūlymų ir (arba) rekomendacijų.

13. Teisės akto projekto rengėjas, įvertinęs profesinių kvalifikacijų pripažinimo koordinatoriaus išvadoje nustatytus trūkumus, pateiktas pastabas, pasiūlymus ir (arba) rekomendacijas, patikslina Nuostatas ir (arba) vertinimo išvadą, kurioje nurodo argumentus dėl profesinių kvalifikacijų pripažinimo koordinatoriaus pateiktų pastabų, pasiūlymų ir (arba) rekomendacijų, su kuriais nesutinka.

14. Teisės akto projekto rengėjas suinteresuotoms institucijoms kartu su teisės akto projektu pateikia vertinimo išvadą ir profesinių kvalifikacijų pripažinimo koordinatoriaus išvadą dėl vertinimo, kaip lydimuosius teisės akto projekto dokumentus, ir juos paskelbia Teisės aktų informacinėje sistemoje.